

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

De minister van Veiligheid en Justitie
mr. G.A. van der Steur
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

datum 29 september 2015
contactpersoon
e-mail
ons kenmerk UIT 9205 STRA1/RvdL
onderwerp Meerjarenplan van de Rechtspraak 2015-2020

t (088) 361 00 00
f (088) 361 00 22
www.rechtspraak.nl

Geachte heer Van der Steur,

Vandaag hebben de Raad voor de rechtspraak (de Raad) en de presidenten van de gerechten, als vertegenwoordigers van de gerechtsbesturen, verzameld in het Presidenten Raad Overleg (PRO), afspraken gemaakt over de vaststelling van het Meerjarenplan van de Rechtspraak 2015-2020 (MJP). Tevens is n.a.v. de consultatie door de Raad en de presidenten van onder meer het landelijk, regionaal en lokaal openbaar bestuur een standpunt ingenomen t.a.v. de inhoud van het MJP. Over beide onderwerpen informeer ik u met deze brief.

Het PRO heeft het MJP opgesteld als een integrale aanpak om vier forse uitdagingen aan te kunnen gaan. De Rechtspraak moet namelijk tegelijkertijd:

- moderniseren (w.o. digitaliseren; blijkt o.a. uit het programma Kwaliteit en Innovatie);
- investeren in kwaliteit (blijkt o.a. uit het Rapport visitatie gerechten 2014);
- de werkdruk aanpakken (blijkt o.a. uit het Medewerkerswaarderingsonderzoek 2014), en;
- tegemoet moet komen aan de vraag van de regering om fors te bezuinigen (88 miljoen euro).

Naar aanleiding van kritiek op de korte periode die beschikbaar was voor consultatie is de consultatieperiode uitgebreid naar in totaal vier weken. In die periode is overleg gevoerd met diverse interne en externe belanghebbenden, zoals commissarissen van de Koning, burgemeesters, vertegenwoordigers van de Orde van Advocaten, het Openbaar Ministerie, de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak, het College van afgevaardigden en de Centrale Ondernemingsraad van de Rechtspraak. Ook zijn de Raad en de presidenten in een viertal bijeenkomsten het gesprek aangegaan met de medewerkers van de Rechtspraak en zijn veel gerechtsbesturen opnieuw in overleg gegaan met hun medewerkers. Het consultatieproces is in tweede instantie in de ogen van het PRO in goede orde verlopen. In deze brief wordt hetgeen de consultatie tot op heden heeft opgeleverd op hoofdlijnen beschreven en geeft de Raad daarop, mede namens het PRO, een reactie. We gaan daarin vooral in op de punten van kritiek die zijn ontvangen, maar willen niet onvermeld laten dat de uitgangspunten en keuzes in het MJP vaak ook worden herkend, zowel door interne als externe belanghebbenden. De hoofdlijnen van de uitkomsten van de consultatie laten zich vangen in de volgende onderwerpen: het proces, de effecten op de stad en de regio, toegankelijkheid en zichtbaarheid, concentratie van werkplekken, de herziening van de gerechtelijke kaart (HKG), kwaliteit en innovatie (KEI), de

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 29 september 2015
kenmerk UIT 9205 STRAT/RvdL
pagina 2 van 8

financiële onderbouwing en de begroting van de Rechtspraak. Het PRO is verheugd dat er zo ruimhartig is ingegaan op het verzoek nader met elkaar over het MJP in overleg te gaan. Deze overleggen hadden volgens het PRO een openhartig karakter.

Proces van totstandkoming en afstemming

Uit de consultatie blijkt onvrede over de gevoerde procedure, meer in het bijzonder over de eerdere, korte, consultatietermijn. Tevens was de beleving dat het PRO de plannen lang voor zich heeft gehouden; met name medewerkers hadden dit gevoel. Ook de onlangs door de Tweede Kamer aangenomen motie¹ van de leden Slob en Samsom leest het PRO als een uiting van zorg over het gevolgde proces.

Het PRO erkent dat de aanvankelijke consultatieperiode te kort was en heeft begrip voor de onvrede daarover. Daarom heeft het PRO de consultatietermijn verlengd. Hier was wel enige waardering voor.

Aan belanghebbenden is uiteengezet waarom het PRO ervoor heeft gekozen om het MJP, en in het bijzonder de huisvestingsparagraaf daarin, in beslotenheid tot stand te brengen. Er is tijd en afzondering nodig om als PRO een gezamenlijk plan van deze orde te ontwikkelen. Daarbij is het, om te komen tot een gezamenlijk plan, van belang pas met andere belanghebbenden in discussie te gaan over de inhoud van het plan, nadat onderling overeenstemming over die inhoud is bereikt. Op 27 augustus jl. bereikte het PRO deze overeenstemming over het MJP. Op 31 augustus is het PRO met het voorgenomen MJP naar buiten getreden.

Effecten op de stad en de regio

Er is kritiek geuit op de interne focus van het MJP: met name de gemeentelijke en provinciale bestuurders vinden dat er in het MJP weinig oog is voor de gevolgen voor de lokale en regionale situatie, zowel in bestuurlijke zin, als in economische zin. Wel heeft men begrip voor de bezuinigingsproblematiek van de Rechtspraak. Ook begrijpt men dat er – afgezet tegen de voor de Rechtspraak geldende huisvestingsnormen – leegstand is, het PRO geen leegstand wil financieren en door concentratie aan kwaliteit wil werken. Het lokaal en regionaal openbaar bestuur hebben echter het gevoel dat de rekening hiervoor bij hen wordt gelegd.

Het lokaal en regionaal openbaar bestuur bezien het MJP als een plan dat ongewenste effecten heeft op de werkgelegenheid in de regio. Vanuit dit perspectief hechten de geconsulteerde overheden er zeer aan dat er in hun regio ook op de nu gebruikelijke wijze door de Rechtspraak kantoor wordt gehouden. Zij vrezen dat er werkgelegenheid verdwijnt, bijvoorbeeld naar een andere regio in hetzelfde arrondissement. Bovendien vrezen zij dat zonder de standaard kantoorfunctie druk zal blijven bestaan op het terugdringen van de omvang van het pakket.

Uit de consultatie blijkt hoezeer wordt gehecht aan de zichtbaarheid en aanwezigheid van de Rechtspraak in een regio en welke rol van betekenis een gerechtsgebouw daar speelt. Van de zijde van

¹ Kamerstukken II, 2015-2016, 34 300, nr. 22

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 29 september 2015
kenmerk UIT 9205 STRAT/RvdL
pagina 3 van 8

het PRO wordt dit niet alleen onderkend, maar ook gezien als onderstreping van het belang dat de Rechtspraak in de samenleving vertegenwoordigt.

Het PRO heeft veel begrip voor de lokale en regionale werkgelegenheidsoverwegingen; de Rechtspraak is een belangrijke schakel in de juridische infrastructuur van regio's. Begrijpelijke zorgen, die het PRO slechts gedeeltelijk kan wegnemen: een rechtbanklocatie zal er ook aan het einde van de termijn van het meerjarenplan nog in alle 32 zittingsplaatsen zijn. Het anders verdelen van zaken over de zittingsplaatsen heeft geen gevolgen voor de werkgelegenheid binnen de Rechtspraak. Tegelijkertijd voert de Rechtspraak geen eigen beleid op het gebied van regionale werkgelegenheid en spreiding van rijksdiensten en is de begroting van de Rechtspraak hier ook niet voor toegerust. Deze taken behoren tot de portefeuille van de minister van Wonen en Rijksdienst (WenR). Het PRO verzoekt u met nadruk deze zorg onder de aandacht van de minister van WenR te brengen en aan hem de hoop en verwachting van het PRO over te brengen dat hij in het kader van de masterplannen kantoorhuisvesting Rijksoverheid in gesprek gaat met de betrokken commissarissen van de Koning en burgemeesters over de gevolgen voor de zeven regio's.

Toegankelijkheid en zichtbaarheid

Veel kritiek is er – extern en intern – op de samenstelling van het zaakspakket “uitgebreid”. Dit pakket wordt als te beperkt ervaren. Men vindt dat in de betreffende zeven zittingsplaatsen een volledig zaakspakket moet worden behandeld. Lokale en regionale overheden, maar ook een groot deel van de medewerkers die in de zeven zittingsplaatsen werkzaam zijn, vinden dat de toegang tot de rechter voor de burger en de zichtbaarheid van de Rechtspraak in de lokale samenleving een volledig zaakspakket vergen. Daarin worden zij vaak gesteund door de regionale Orde van Advocaten. Hierbij speelt de zorg mee dat men deze beweging ziet als een eerste stap richting verdere beperking van rechtspraaklocaties. Veel kritiek was er ook, zowel van jeugdrechters als van externe belanghebbenden, op het voornemen om zaken met betrekking tot ondertoezichtstellingen en uithuisplaatsingen binnen de arrondissementen te concentreren in één zittingsplaats. Daarnaast is de vrees geuit dat een eerste beperking in het volledige pakket op termijn zal leiden tot een volgende beperking, enzovoort.

Het PRO begrijpt de vrees voor verdere beperkingen. Dat is uitdrukkelijk niet de intentie, noch van de presidenten noch van de Raad. De Wet HGK is en blijft het kader waarbinnen de Rechtspraak werkt.

Zorgen zijn er over de toegang tot de rechter. Die toegang is echter niet in het geding; zaken die dicht bij de burger staan worden ook na uitvoering van de plannen dicht bij de burger behandeld. Voor strafzaken met gedetineerden vindt het PRO het aanvaardbaar dat deze niet in alle zittingsplaatsen worden behandeld, omdat gedetineerden worden vervoerd en slachtoffers die zaken met gedetineerden bijwonen de reiskosten naar de zitting vergoed krijgen conform de bestaande regeling. Voorts is de zienswijze van het PRO dat zittingen in zaken tussen veelal professionele partijen eerder op enige afstand kunnen worden gehouden dan zittingen in zaken tussen particulieren. Om die reden zijn de handelszaken ondergebracht in het volledige pakket.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 29 september 2015
kenmerk UIT 9205 STRAT/RvdL
pagina 4 van 8

Toegankelijkheid van rechtspraak is, in balans met de kwaliteit van rechtspraak en een goede bedrijfsvoering van de Rechtspraak, een belangrijk criterium voor zowel de gerechtsbesturen als de Raad bij het opstellen en vaststellen van zaaksverdelingsreglementen. In het uitgebreide zaakspakket, zoals omschreven in het voorgenomen MJP, zijn de meeste veelvoorkomende laagdrempelige zaken opgenomen. Het PRO wil tegemoet komen aan de op dat punt in de consultatie geuite zorgen en bezwaren door ook de jeugdbeschermingszaken in het pakket "uitgebreid" op te nemen. De financiële gevolgen daarvan zijn betrekkelijk gering.

Burgemeesters vrezen dat de zichtbaarheid van de Rechtspraak in hun stad in het geding kan komen. Deze zorg wil het PRO graag wegnemen. In de eerste plaats zal de Rechtspraak fysiek aanwezig blijven in alle 32 zittingsplaatsen. De zichtbaarheid van de Rechtspraak is vooral gekoppeld aan de gebouwen waar de zittingen in plaatsvinden en in veel mindere mate aan de kantoorruimten. Ten tweede zal als gevolg van KEI de zichtbaarheid en toegankelijkheid van rechtspraak aanzienlijk toenemen. De zichtbaarheid is in de huidige tijd lang niet alleen meer verbonden aan fysieke aanwezigheid. Rechtspraak is in toenemende mate zichtbaar via dicht bij de burger staande media, zoals Twitter, Facebook en andere digitale media. Daarbij blijft het mogelijk om incidenteel zaken met een groot regionaal of lokaal belang te behandelen in die regio of locatie.

Concentratie van werkplekken

Een belangrijke reden voor het ingrijpen in de huisvesting is het overschot aan bruikbaar vloeroppervlak in de gerechtsgebouwen. Van de 500.000 vierkante meter is, afgezet tegen de voor de Rechtspraak geldende huisvestingsnormen, 100.000 vierkante meter over. En dat overschot loopt als gevolg van de digitalisering verder op. De Rechtspraak wil geen feitelijke en bovennormatieve leegstand financieren. Aanpakken van het overschot aan ruimte kan alleen door grote delen van gerechtsgebouwen vrij te spelen; herhuisvesting van versnipperde ruimte is niet mogelijk.

Veel medewerkers die in de zeven meer besproken zittingsplaatsen werken, zijn teleurgesteld in de huisvestingsplannen. Zij verwachten dat de uitvoering van het MJP zal leiden tot een grote toename in de reisduur voor het woon-werkverkeer.

Voor de reactie van de medewerkers heeft het PRO begrip. Voor veel van de medewerkers die nu voornamelijk in één van de genoemde zittingsplaatsen werken, betekent het MJP dat hun afdelings- of teamoverleg, jurisprudentieoverleg en opleidingsactiviteiten plaatsvinden in de zittingsplaats waar het volledig pakket wordt aangeboden. Omdat na de invoering van KEI veel medewerkers plaats- en tijdonafhankelijk kunnen werken, zal naar verwachting het aantal benodigde reisbewegingen voor medewerkers beperkt blijven.

Het PRO zal zoveel mogelijk de eigen medewerkers, gemeenten en andere belanghebbenden nader betrekken bij de uitvoering van de huisvestingsplannen.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 29 september 2015
kenmerk UIT 9205 STRAT/RvdL
pagina 5 van 8

Herziening van de gerechtelijke kaart

In de consultatie is herhaaldelijk naar voren gebracht dat het MJP in zou gaan tegen toezeggingen van de minister van VenJ, maar soms ook tegen door het gerechtshof gedane toezeggingen of gewekte verwachtingen, met betrekking tot behoud van volwaardige rechtbanklocaties in bepaalde zittingsplaatsen. Ook is opgemerkt dat het MJP mogelijk te vroeg komt met het oog op de nog uit te voeren evaluatie van de Wet HGK².

Door sommigen - in het bijzonder de NVvR - is erop aangedrongen de gehele meerjarenplanning uit te stellen tot na de in 2018 voorziene evaluatie van de Wet HGK en de voor 2019 voorziene volledige implementatie van het programma KEI. De situatie waarin de Rechtspraak zich bevindt, met de hiervoor genoemde vier grote uitdagingen laat dat echter niet toe. Daarbij is uitstel van de meerjarenplanning, meer specifiek de huisvestingsplannen, ook niet nodig, omdat voor de meeste gerechten pas na het realiseren van de digitalisering (KEI) een natuurlijk moment ontstaat om de huisvestingsplannen uit te voeren.

Kort nadat de HGK-wetgeving door de Staten-Generaal was aangenomen is de Rechtspraak geconfronteerd met een aanzienlijke taakstelling. De Rechtspraak kan slechts bezuinigen op bedrijfsvoering en huisvesting. Alle andere bezuinigingen tasten de kwaliteit en toegankelijkheid van rechtspraak ontoelaatbaar aan. Daarbij komt dat voor veel gerechten een wijziging van de huisvestingssituatie pas feitelijk aan de orde is in de periode 2020-2022, ofwel zeven tot negen jaar na de HGK en geruime tijd na de digitalisering van de werkprocessen.

Het PRO is zich er zeer van bewust dat er na de inwerkingtreding van de Wet HGK nog geen drie jaren zijn verstreken. De HGK beoogde onder meer kwaliteitsverbetering door concentratie en specialisatie, bevordering van de rechtseenheid en verbetering van de doelmatigheid. In de praktijk blijkt het in een aantal gerechten moeilijk deze doelen te bereiken, zonder meer in te zetten op concentratie van werkplekken. Het MJP, en meer specifiek de huisvestingsplannen, zijn in die gerechten een noodzakelijke voorwaarde voor de verdere implementatie en vervolmaking van de HGK. Het is niet in het belang van deze gerechten om met deze inzet te wachten tot na de evaluatie van de Wet HGK. Ten aanzien van de eisen die de Wet HGK aan de Rechtspraak stelt is het PRO van mening dat het MJP volledig hieraan voldoet. In de voorbereiding van het MJP is ook door u onderzocht of het MJP past binnen de kaders die de Wet HKG stelt. Dat dit zo is, heeft u bevestigd in uw brief³ van 31 augustus jl. aan de Tweede Kamer.

Kwaliteit en Innovatie

Uit de consultatie kwam de vraag naar voren of het PRO niet te veel zaken tegelijk aan het oppakken was. "Kan de organisatie zoveel veranderingen tegelijkertijd aan?", was een vraag die bijvoorbeeld door

² Inclusief de per 1 april 2013 in werking getreden Wet tot wijziging van de Wet op de rechterlijke indeling, Wet op de rechterlijke organisatie en enige andere wetten in verband met de vorming van de arrondissementen Gelderland en Overijssel (Splitswet).

³ Kamerstukken II, 2015-2016, 32891, nr. 27

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 29 september 2015
kenmerk UIT 9205 STRAT/RvdL
pagina 6 van 8

de NVvR aan de orde is gesteld. Daarbij werd gewezen op het omvangrijke moderniseringsprogramma KEI en alle energie die ingezet moet worden om het programma te realiseren. KEI kwam ook in beeld tijdens de consultatie als een programma dat vooral heel veel geld kost.

Het PRO stelt graag voorop dat de noodzakelijke digitalisering onherroepelijk vergaande consequenties heeft voor de wijze van werken. Meer nog dan nu al het geval is zal dit in alle zittingsplaatsen gaan leiden tot het plaats- en tijdonafhankelijk werken. Het huidige kantoorconcept is niet toegesneden op de situatie, zoals deze wordt verwacht in de periode na 2019. Kantoorconcepten zullen dus sowieso moeten worden aangepast, ook als er geen voornemen tot concentratie van werkplekken zou zijn.

In het MJP is nadrukkelijk rekening gehouden met het absorptievermogen van de organisatie. Het PRO is zich er zeer bewust van dat het programma KEI enorm ingrijpt op de organisatie. Maar ook de HGK vraagt nog steeds veel van met name de fusiegerechten; voor die gerechten is de stap naar concentratie van werkplekken van groot belang. Voor de huisvestingsplannen neemt de Rechtspraak nadrukkelijk de tijd, door deze grotendeels te laten plaatsvinden (ruim) na de invoering van KEI. Daarmee kiest het PRO voor de eigen medewerkers en bijvoorbeeld niet voor het onmiddellijk voldoen aan het verzoek van de regering om te bezuinigen. Op deze wijze voorkomt het PRO stapeling van grootschalige intensieve trajecten.

Financiën

Anders dan geldt voor regering en parlement, is de Rechtspraak voor haar financiering afhankelijk van de andere staatsmachten. Dat maakt de Rechtspraak op het punt van de bekostiging kwetsbaar. De Rechtspraak rekent en vertrouwt erop dat de andere staatsmachten met dit gegeven wijs en verstandig omgaan.

Veel vragen zijn gesteld over de financiële onderbouwing van het MJP, met name de onderbouwing van de huisvestingsplannen. Er is kritiek geuit op het ontbreken van businesscases: het beeld bestond dat de Rechtspraak onvoldoende onderzoek had gedaan alvorens tot vaststelling van het voorgenomen MJP over te gaan.

Het PRO heeft voldoende onderzocht welke zittingsplaatsen het meest in aanmerking komen voor concentratie van werkplekken en verkleining van het zaakspakket en het daarop aanpassen van het gerechtsgebouw.

Er zijn, behalve voor het arrondissement Limburg, geen businesscases opgesteld. In een later stadium worden wel nadere financiële analyses opgesteld voor alle zeven zittingsplaatsen. De reden waarom er nu niet voor een uitgebreide financiële analyse is gekozen, is dat de opgestelde financiële ramingen het PRO een voldoende basis geven voor besluitvorming. Het werken met ramingen is gebruikelijk voor situaties waarin wordt vooruitgekeken naar verwachte opbrengsten over vier tot acht jaar. De opgestelde ramingen zijn gebaseerd op referentieprojecten, rekenregels van het Rijksvastgoedbedrijf, bestaande contracten, et cetera en komen daarmee overeen met ramingen die ten grondslag liggen aan vergelijkbare meerjarenramingen.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 29 september 2015
kenmerk UIT 9205 STRAT/RvdL
pagina 7 van 8

Voor één arrondissement, Limburg, is wel een meer uitgebreide financiële analyse opgesteld. Dit om beter te kunnen duiden welke kosten verbonden zijn aan concentratie van werkplekken in Roermond, dan wel Maastricht. Voor de andere zes zittingsplaatsen was deze nadere duiding voor het PRO niet nodig om te komen tot voorgenomen besluitvorming. Het spreekt voor zich dat de overgang van bijvoorbeeld Groningen naar Assen, of van Rotterdam naar Dordrecht, niet in verhouding staan tot een beweging andersom. In het arrondissement Overijssel beschikt Zwolle over een recent en relatief groot gerechtsgebouw ten opzichte van het gerechtsgebouw in Almelo.

Begroting Rechtspraak

Al met al ligt er met het voorgenomen MJP een stevig plan waarmee vooral geïnvesteerd wordt in de kwaliteit van rechtspraak. Hier wordt in het MJP structureel in geïnvesteerd, investeringen die voor een groot deel gedekt worden uit besparingen op huisvesting. De Rechtspraak draagt door het MJP bij aan de beoogde bezuinigingen van de regering door de besparingen die met KEI worden behaald hiervoor ter beschikking te stellen; naar verwachting 52 miljoen euro te realiseren na afronding van KEI (2020).

Tot 2020 is de Rechtspraak niet in staat de bezuinigingen geheel te dragen: er is extra geld benodigd voor KEI. Vanaf 2020 blijft er, ook indien de huisvestingsplannen van het MJP worden uitgevoerd, toch nog een structureel tekort bestaan van 32 miljoen euro. Dit is tot nu toe in de bespreking van het MJP onderbelicht gebleven. Gegeven dit resterende grote financiële vraagstuk is het onverantwoord dat leegstand of suboptimale huisvesting wordt gefinancierd ten koste van de kwaliteit van rechtspraak.

Uit de door de Tweede Kamer aangenomen motie⁴ van de leden Slob en Samsom leidt het PRO af dat het MJP, in het bijzonder de huisvestingsparagraaf daarin, tijdens de plenaire behandeling van de begroting van VenJ in de Tweede Kamer op 24 november a.s. aan de orde zal komen. Als de landelijke politiek bereid is de Rechtspraak daarvoor financieel te compenseren, blijktend uit de behandeling van de VenJ-begroting, dan is het PRO – vanwege het feit dat de huisvestingsplannen in de eerste plaats financieel gedreven zijn – bereid zijn meerjarenplannen te heroverwegen. Tot het moment van de begrotingsbehandeling worden er om die reden geen onomkeerbare stappen gezet. Voor die afweging geldt dat bij ongewijzigd beleid – het in stand houden van de huidige zaakspakketten in de zeven zittingsplaatsen – het structurele tekort van de Rechtspraak oploopt van 32 miljoen euro naar 52 miljoen euro in de 2020 en daarna.

Conclusie PRO

Eerder zijn de vier forse uitdagingen genoemd waar de Rechtspraak voor staat. Het tegemoet treden van deze uitdagingen is niet mogelijk zonder moeilijke en pijnlijke beslissingen te nemen. Daarbij houdt het PRO altijd het overkoepelende belang van de Rechtspraak voor de samenleving voor ogen. Gelet op de motie van de leden Slob en Samsom en uw verzoek nu nog geen besluit te nemen, gaat het PRO op dit moment niet over tot vaststellen van het MJP. Wel is vandaag vastgesteld dat het PRO onverminderd vasthoudt aan de uitgangspunten en hoofdlijnen van het op 31 augustus jl. openbaar gemaakte voorgenomen MJP. In ieder geval worden de jeugdbeschermingszaken zonder gedetineerden

⁴ Kamerstukken II, 2015-2016, 34300, nr. 22

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 29 september 2015
kenmerk UIT 9205 STRAT/RvdL
pagina 8 van 8

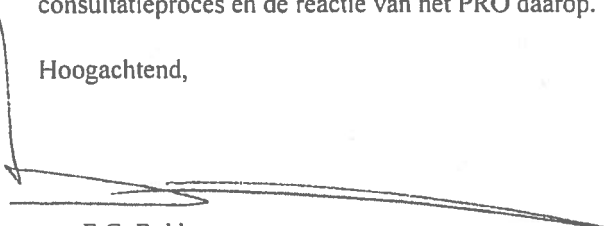
(ondertoezichtstellingen en uithuisplaatsingen) als facultatief element aan het uitgebreide pakket toegevoegd.

Met het oog op de motie van de leden Slob en Samsom zal in de komende weken informatie met u worden gedeeld ten behoeve van de gevraagde rapportage. Het PRO kan informatie aanleveren als: een beschrijving van eventuele varianten in zaakspakketten; een inschatting van het effect van deze varianten op het aantal te behandelen zaken in de zeven zittingsplaatsen; een aanpassing van de financiële ramingen op basis van deze varianten; een beschrijving van de relatie tussen de huisvestingsplannen en het programma KEI.

Het PRO zal het MJP vaststellen na de behandeling van de VenJ-begroting in de Tweede Kamer.

Ik vertrouw er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd over de uitkomsten van het consultatieproces en de reactie van het PRO daarop.

Hoogachtend,

mr. F.C. Bakker,
Voorzitter Raad voor de rechtspraak